

Nina Bartoszcze-Wyłaż

Warsztaty, projekty, eksperymenty, wyjazdy edukacyjne

Kształtowanie kompetencji kluczowych uczniów
Zespołu Szkół w Garbowie

Tekst: **Nina Bartoszcze-Wylaź**

Dyrektor Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Garbowie

21-080 Łambinowice

ul. Szkolna 25

tel./faks (81) 501 80 14

e-mail: szkola_garbow@op.pl

www.szkola.garbow.pl

Redakcja merytoryczna

Dorota Suchacz

Redakcja językowa i korekta

Katarzyna Majewska

Projekt okładki

Barbara Jechalska

Redakcja techniczna i skład

Wojciech Romerowicz

Warszawa 2018

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach licencji

Creative Commons 4.0 Polska (CC BY-NC)

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

www.ore.edu.pl

Materiał powstał w ramach projektu „Przywództwo – opracowanie modeli kształcenia i wspierania kadry kierowniczej systemu oświaty”.

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Spis treści

Wstęp	3
Projekt „Małymi rączkami poznajemy świat”	4
Warsztaty teatralne „Obudź w sobie człowieka!”	5
Projekt „Wystrzeleni w Kosmos”	6
Projekt „Ratujmy garbowskie kasztanowce”	8
Projekt „Zagrajmy o przyszłość”	9

Wstęp

Kompetencje kluczowe stanowią ważny czynnik rozwoju społecznego zarówno dzieci, młodzieży, jak i dorosłych. Przygotowują do dojrzałego, odpowiedzialnego życia, zwłaszcza zawodowego.

Wśród ośmiu kluczowych kompetencji wymieniane są: porozumiewanie się w języku ojczystym i językach obcych, przedsiębiorczość i inicjatywność, umiejętność uczenia się, kompetencje matematyczne i naukowo-techniczne, informatyczne, społeczne i obywatelskie, a także świadomość i ekspresja kulturalna.

Jak wskazują badania przeprowadzone wśród uczniów szkoły w Garbowie, ponad 80% ankietowanych chce uczestniczyć w działaniach związanych nie tylko z nauką, ale także rozwijających ich osobowość i wymienione wyżej kompetencje. Badani, określając swoje mocne strony, wskazują głównie na otwartość, kreatywność i życzliwość. Dzieci zauważają także własne słabe strony, takie jak: brak pewności siebie, niska samoocena, poczucie niższości związane z miejscem zamieszkania (kompleks prowincji), brak kontaktu z tzw. kulturą wysoką (elitarną). Dlatego pojawiła się potrzeba, a wręcz konieczność pracy w szkole metodami rozwijającymi kompetencje kluczowe naszych uczniów.

Na zajęciach szkolnych i pozaszkolnych najbardziej efektywną metodą jest projekt edukacyjny o charakterze interdyscyplinarnym, kształtujący jednocześnie kompetencje społeczne, komunikację interpersonalną oraz pracę w zespole. Uczniowie jasno określają swoje stanowisko: nie chcą wyłącznie doskonalić umiejętności typowo edukacyjnych i zdobywać wiadomości związanych z konkretnymi przedmiotami. Zgłaszają potrzebę uczestniczenia w zajęciach kształtujących ich postawy, empatię, kreatywność, umiejętność komunikacji, rozwijających kompetencje informatyczne, uczących walczyć ze stresem, funkcjonować w grupie, zwiększających samoakceptację. Dla młodych ludzi równie ważne, jak kształtowanie swojej osobowości, są też: rozwój relacji interpersonalnych, radzenie sobie z emocjami, wzmacnianie poczucia własnej wartości, wyzbycie się lęku przed podejmowaniem trudnych decyzji, realne ocenianie swoich możliwości, dostrzeżenie w sobie potencjału, który pozwoli przezwyciężyć kompleksy i doprowadzi do celu. Stąd potrzeba rozwijania inicjatyw, które rozbudzają kreatywność już u dzieci w wieku przedszkolnym i integrują lokalną społeczność, a tym samym stanowią kontynuację działań zapoczątkowanych przez nauczycieli.

Projekt „Małymi rączkami poznajemy świat”

Projekt skierowany był do najmłodszych uczestników procesu uczenia się i nauczania w garbowskiej placówce. Obejmował edukację w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych dzieci 3- i 4-letnich uczęszczających do zespołu wychowania przedszkolnego.

Celem projektu było przygotowanie maluchów do dobrego startu w szkole poprzez:

- rozwijanie umiejętności współdziałania w grupie;
- rozbudzanie ciekawości świata, czyli kształtowanie kompetencji matematyczno-przyrodniczych;
- rozwijanie umiejętności porozumiewania się w języku ojczystym i języku obcym.

Odbiorcami projektu były dzieci oraz ich rodzice. Realizowano go zarówno w pomieszczeniach odpowiednio przystosowanych dla przedszkolaków, jak i poza placówką oraz w plenerze. Edukacja przedszkolna i kontakt z rówieśnikami ma kluczowe znaczenie dla rozwoju emocjonalnego i społecznego dzieci, dlatego tak ważne jest stworzenie im odpowiednich warunków i zaproponowanie działań rozwijających ich kreatywność i inicjatywność.

W projekcie realizowano następujące bloki zadaniowe:

- „Mały odkrywca” – to zajęcia inspirujące dzieci do obserwacji otaczającego świata, rozbudzające ich ciekawość poznawczą. Miały formę wycieczek tematycznych, które stanowią najlepszy sposób odkrywania zjawisk przyrody (do parku, nad staw, nad rzekę, na łąkę, do ogrodu, sadu, lasu itp.);
- „Co kryje skarbonka” – ten cykl rozwijał kompetencje społeczne (oszczędzanie, odpowiedzialność za stan posiadania itp.) i znajomość pojęć matematycznych (wartość, waluta). Zajęcia były oparte na tworzeniu specyficznych sytuacji dydaktycznych w odniesieniu do rzeczywistości, takich jak np. spacer edukacyjny do banku;
- „Ze sztuką na Ty” – wspólne spotkania warsztatowe dzieci i rodziców, którzy malowali obrazy czy bawili się w teatrzyk własnoręcznie wykonanymi kukiełkami. Sprzyjały rozwijaniu i doskonaleniu porozumiewania się w języku ojczystym oraz świadomości i ekspresji kulturalnej, ale też kompetencji społecznych i obywatelskich, jak np. praca w grupie, podział ról, odpowiedzialność za zadanie i własną naukę. Wycieczka do teatru, zajęcia parateatralne czy muzykoterapia dawały dzieciom możliwość rozwoju i samodzielnej, twórczej pracy.

W każdym zajęciach w charakterze asystenta brał udział jeden z rodziców, który pomagał w przygotowaniu sali, sprawował opiekę podczas wycieczek, czytał dzieciom w ramach akcji „Poczytaj mi, przyjacielu”, wykonywał pomoce do „kącika” Montessori. Zaangażowani byli również uczniowie klas starszych, członkowie Szkolnego Klubu Wolontariusza. Organizowali zabawy, czytali bajki, dbali o bezpieczeństwo dzieci podczas zajęć, spacerów lub wycieczek.

Projekt obejmował także sześć godzin warsztatów dla mam i tatusiów. Dzielili się oni wówczas swoimi doświadczeniami, co pozwoliło im na podniesienie poziomu umiejętności wychowawczych i społecznych. Nastąpiła integracja międzypokoleniowa, rodzice zwiększyli swoje kompetencje organizatorskie, a dodatkowo udział w projekcie pozwolił im na poznanie innowacyjnych form pracy i zabawy z własnymi dziećmi.

Warsztaty teatralne „Obudź w sobie człowieka!”

Warsztaty teatralne „Obudź w sobie człowieka!” były propozycją zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży klas 4–6 oraz wdrażania kompetencji społecznych i obywatelskich, innowacyjności i przedsiębiorczości oraz ekspresji kulturalnej. W swoim założeniu nie stanowiły typowej lekcji teatralnej, podczas której otrzymuje się gotowy zakres wiedzy *ex cathedra*. Dzięki bezpośredniemu zaangażowaniu oraz zastosowaniu przez prowadzącego technik kształcenia teatralnego i dramy uczestnicy stawali się elementem prawdziwego, żywego teatru. Warsztaty pokazywały interesujące możliwości spędzania wolnego czasu oraz, co ma zasadnicze znaczenie dla kształtowania osobowości dzieci, rozwijały ich kreatywność i wyobraźnię. Poprzez odwoływanie się do codziennych doświadczeń uczestników, animator umożliwił im zmierzenie się z problemami – zarówno własnymi, jak i otoczenia, w którym dorastają. Natomiast szukanie różnorodnych rozwiązań uczyło szerszego spojrzenia na te kwestie i logicznego myślenia.

Uczestnicy warsztatów teatralnych rozwinęli swoje kompetencje, otworzyli się i dzięki temu wzrosła ich samoocena. Zaprezentowanie się szerokiemu gronu odbiorców, przedstawienie zdobytych umiejętności w formie spektaklu kończącego warsztaty udowodniło możliwość samorozwoju. To w konsekwencji stało się bodźcem dla pozostałych dzieci i zachęciło je do podjęcia dodatkowych aktywności pozalekcyjnych. Jednocześnie udział w warsztatach pociągnął za sobą integrację określonej grupy, co stanowi ważny element życia społecznego.

Warsztaty teatralne stanowiły uzupełnienie zajęć szkolnych w zakresie kształtowania kompetencji porozumiewania się w języku ojczystym i odbioru kultury poprzez budowanie świadomości językowej, analizę i interpretację tekstów, recytację, pogłębienie wiedzy o teatrze i umiejętności tworzenia tekstów. Dzieci poznały podstawowe pojęcia z zakresu teatrologii i szeroko rozumianej kultury. Dzięki temu w życiu dorosłym będą mogły realizować się w pełni jako jej świadomi uczestnicy i odbiorcy. Ponadto, jak wykazała ewaluacja warsztatów, wspomogły one w zasadniczy sposób rozwój aktywności muzyczno-ruchowej i otwartości uczestniczącej w nich młodzieży. Produktem finalnym zajęć był spektakl oparty na wierszowanej opowieści Jana Brzechwy pt. *Pchła Szachrajka* wystawiony na festynie rodzinnym dla rodziców, gości i całej społeczności szkolnej.

Projekt „Wystrzeleni w Kosmos”

Projekt realizowany był z udziałem środków finansowych Fundacji Dzieci i Młodzieży oraz Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności. Na etapie planowania przystąpienia do projektu zapytano uczniów w wieku 13–16 lat, co ich interesuje? Padały hasła: teatr, film, budowa rakiety, lot balonem czy siłownia, ale też rozmowy o środowisku lokalnym i ważnych sprawach młodzieży, pomoc psychologiczna w trudnych chwilach. Ostatecznie wybrany został wątek kosmosu, który stał się tematem przewodnim projektu. Działania projektowe młodzież rozpoczęła od wyjazdu integracyjnego nad pobliskie jezioro i wspólne planowanie wyglądu „rakiety”. Chodziło o ich własne miejsce – salkę w pałacu garbowskim, gdzie dotychczas odbywały się zajęcia grupy zabawowej 2- i 3-latków. Kolejnym etapem realizacji projektu było „budowanie” przez młodzież owej rakiety, czyli drobny remont pomieszczenia, malowanie oraz wyposażanie wnętrza. Następnie grupa zaplanowała „lot” i odwiedzenie kilku planet. Podczas podróży nagrywano filmy, które złożyły się na serial pod wspólnym tytułem *To my wystrzeleni w Kosmos*. Swoje działania młodzież promowała w środowisku lokalnym poprzez prezentację filmów, przygotowanie fotorelacji wyeksponowanej w naszej miejscowości (tablice informacyjne np. przy urzędzie gminy, przy szkole w Garbowie), publikację artykułów w lokalnej prasie.

Odwiedzane planety to:

- Garbów dziś – ze wszystkimi jego walorami przyrodniczymi, instytucjami, sylwetkami lokalnych biznesmenów;
- Garbów dawniej – młodzież poszukiwała swoich korzeni i tożsamości poprzez rozmowy, wywiady z najstarszymi mieszkańcami, rodziną;

- planeta muzyki – powstał teledysk do autorskiego utworu o Garbowie;
- planeta kulinarna – zorganizowano spotkanie z lokalnym restauratorem i warsztaty kulinarne;
- planeta ważnych spraw młodych – były to spotkania z ekspertami w danej dziedzinie, np. z ks. proboszczem młodzież dyskutowała o sensie wiary, z władzami samorządowymi o teraźniejszości i przyszłości gminy, z lokalnymi przedsiębiorcami o wyborze drogi zawodowej.

Całej podróży towarzyszyły różnorodne formy wypowiedzi młodzieży (debata, film, teatr cieni, teatr światła, gra teatralna, teledysk), które pozwalały na zapoznanie się z odwiedzaną planetą i danym tematem.

Na zakończenie projektu rakieta młodzieży „wróciła na ziemię” balonem. Podczas lotu powstał odcinek serialu o przełamywaniu strachu oraz dokonywaniu rzeczy niemożliwych. Pomiedzy wizytami na kolejnych planetach konieczne było „tankowanie paliwa” w postaci spotkań z instruktorem teatralnym, aktorem, muzykiem, noclegów w rakiecie, wspólnie przygotowywanych posiłków. W projekcie pracowano głównie metodą zadaniową, zmuszającą do współdziałania i komunikacji, a także do panowania nad emocjami. Uczestnicy rozwijali kompetencje kluczowe, takie jak porozumiewanie się w języku ojczystym, przedsiębiorczość i inicjatywność, umiejętność uczenia się, kompetencje informatyczne, społeczne i obywatelskie oraz świadomość i ekspresję kulturalną.

Realizacja działań projektowych pozwoliła młodzieży na poznanie środowiska lokalnego, ale też siebie w różnych sytuacjach – swoich mocnych i słabych stron – a także dała szansę przełamania barier. Lot balonem był dowodem pokonania strachu. Udział w projekcie spowodował, że młodzi uwierzyli we własne siły, uświadomili sobie, jak ważne jest zaplanowanie ścieżki kształcenia z uwzględnieniem indywidualnych predyspozycji, by odnaleźć się w dorosłym życiu. Młodzież nauczyła się samodzielnie stawiać sobie cele i je realizować w nadziei na odniesienie sukcesu. Dzięki pokazywaniu autorskich filmów oraz występom w przedstawieniach uczestnicy projektu zyskali wprawę w publicznym prezentowaniu swoich dokonań. Możliwość działania w grupie przez ponad rok była cennym doświadczeniem uczącym właściwych zachowań w relacjach z innymi osobami i instytucjami oraz doskonałą lekcją osiągania kompromisów w dochodzeniu do wspólnych celów.

Projekt „Ratujmy garbowskie kasztanowce”

Wśród roślin, których bogactwo występuje w okolicy szkoły w Garbowie, na uwagę zasługują kasztanowce. Niestety ostatnio drzewa te tracą swój urok już latem z powodu działania szkodnika o nazwie szrotówek kasztanowcowiaczek.

By zmienić ten stan i przywrócić piękno naszym kasztanowcom, we współpracy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW) w Lublinie i Gminą Garbów, powstał projekt „Ratujmy garbowskie kasztanowce” z zakresu edukacji środowiskowej skierowany do uczniów szkoły w Garbowie.

Jego celem było:

- podjęcie inicjatywy ratowania kasztanowców przed szkodnikiem;
- zmobilizowanie dzieci do działań na rzecz ochrony środowiska;
- poszerzenie wiedzy ekologicznej i przyrodniczej uczniów i mieszkańców Garbowa;
- zwrócenie uwagi na konieczność dbania o środowisko naturalne;
- ukazanie potrzeby zachowania środowiska w jak najlepszym stanie;
- kształtowanie kompetencji kluczowych – głównie obywatelskich, uczenia się i matematyczno-przyrodniczych.

Zadania projektu zostały zaplanowane i zrealizowane przez zróżnicowaną wiekowo grupę dzieci wraz z opiekunami i mieszkańcami Garbowa. W styczniu i lutym uczniowie klas 6 i 7 samodzielnie, zaś młodsi z klas 1–3 z opiekunami, przeprowadzili zwiad terenowy i dokonali inwentaryzacji dendrologicznej populacji kasztanowca białego na terenie gminy. Powstały mapki i plany. Zlokalizowano występowanie tych drzew i dokonano pomiarów obwodów pni w celu zakupu odpowiedniej liczby opasek lepowych. Zebrane dane zostały porównane i uśrednione przez uczniów na lekcjach przyrody i matematyki. W marcu i kwietniu na zajęciach pozalekcyjnych dzieci gromadziły materiały merytoryczne potrzebne do wykonania mapki i folderu ilustrującego ciekawostki przyrodnicze naszej miejscowości. Ze środków WFOŚiGW oraz gminy zakupione zostały opaski lepowe z dyspenserami feromonowymi do skutecznego zwalczania szkodnika. Uczniowie klas 2 i 3 gimnazjum wraz z pracownikami gminy zakładali je na pnie kasztanowców.

Został także zorganizowany konkurs plastyczny dla uczniów klas 1–4 i fotograficzny dla gimnazjalistów i uczniów klasy 7 na temat: „Osobliwości przyrodnicze Garbowa”. Prace wykonane różnymi technikami eksponowały walory przyrodnicze naszej najbliższej okolicy. Dzieła trafiły na wystawę.

W czerwcu najaktywniejsi uczestnicy projektu wyjechali do Poleskiego Parku Narodowego. Podczas wycieczki odbyły się warsztaty z zakresu edukacji ekologicznej prowadzone przez pracownika parku, który opowiedział też dzieciom o różnych formach ochrony zagrożonych gatunków. Zebrane przez uczniów informacje i zdjęcia wykorzystane zostały w folderze *Zielony Informator Gminy Garbów* promującym osobliwości przyrodnicze, w tym dendrologiczne naszych okolic. Publikacja zawiera tekst, zdjęcia, mapki, opisy, prace plastyczne i szkice uczniów.

Na zakończenie projektu zorganizowano spotkanie, w którym wzięli udział przedstawiciele Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie, Urzędu Gminy Garbów, uczniowie i rodzice. Dzieci pochwały się swoimi prezentacjami multimedialnymi, fotografiami oraz pracami plastycznymi i debatą podsumowały całoroczne działania. Uczniowie klas pierwszych pod kierunkiem nauczycieli przygotowali przedstawienie pt. *Kasztanowce*. Odbyła się też promocja folderu *Zielony Informator Gminy Garbów*. Materiał ten stanowi namacalny dowód, doskonały rezultat kształtowanych w szkole kompetencji kluczowych: aktywnego udziału w czynnych formach edukacji, kształtowania pozytywnych zachowań – teraźniejszych i przyszłych, wzrostu świadomości i odpowiedzialności, zaangażowania i współdziałania, pracy zespołowej, posługiwania się technologią TIK i językiem ojczystym.

Projekt „Zagrajmy o przyszłość”

Projekt był ukierunkowany na rozwój kompetencji kluczowych uczniów ze szczególnym uwzględnieniem korzystania z ICT (ang. *information and communication technologies* – technologie informacyjno-komunikacyjne), przedmiotów matematyczno-przyrodniczych, doradztwa edukacyjno-zawodowego i pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W jego ramach zorganizowano cykl zajęć tematycznych o charakterze warsztatowym i laboratoryjnym z wykorzystaniem eksperymentów badawczych oraz wyjazdy studyjne we współpracy z instytucjami badawczymi wspomagającymi proces edukacyjny np. Polską Akademią Nauk, Uniwersytetem Marii Skłodowskiej-Curie w Lublinie, parkami narodowymi, Instytutem Energii Jądrowej w Świerku, Narodowym Bankiem Polskim. Prowadzone były zajęcia wyrównawcze i rozwijające na platformie Moodle, podczas których dzieci stosowały narzędzia technologii informacyjno-komunikacyjnych. Uczniowie klas młodszych i o specjalnych potrzebach edukacyjnych otrzymali wsparcie indywidualne w zakresie pomocy psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej. Wszystkie działania projektowe miały charakter pozalekcyjny.

Celem projektu było sprawienie, by uczestnicy współpracowali ze sobą, kreatywnie i twórczo rozwiązywali problemy, korzystali z różnych technologii komunikacyjno-informacyjnych, podejmowali właściwe wybory dotyczące ich dalszego kształcenia, a w konsekwencji odnaleźli się na rynku pracy. Nauczyciele otrzymali możliwość doskonalenia nowych metod pracy w zakresie technologii informacyjnych dzięki udziałowi w szkoleniach prowadzonych przez ekspertów i specjalistów.

Zajęcia miały różnorodny charakter:

- **zajęcia informatyczne** – dotyczyły pracy z oprogramowaniem graficznym, bezpiecznego korzystania z internetu i z poczty e-mail, tworzenia stron www i prezentacji multimedialnej, obróbki zdjęć itp.;
- **warsztaty przyrodnicze** – (biologia, fizyka, chemia, geografia) prowadzone metodami aktywizującymi ukierunkowywały na pracę twórczą i eksperymentalną;
- **zajęcia matematyczne** – nastawione były na zdobywanie wiedzy przez samodzielne planowanie i wykonywanie doświadczeń, analizę i wnioskowanie;
- **zajęcia z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego „Młody przedsiębiorca”** – przygotowywały uczniów klas 2 i 3 gimnazjum do wyboru własnej ścieżki kształcenia i planowania kariery zawodowej oraz do zaangażowania w życie społeczne i gospodarcze. Realizowane metodami aktywnymi z udziałem doradców zawodowych umożliwiły zdobycie wiedzy ekonomicznej i umiejętności ułatwiających dalszą edukację oraz odnalezienie się na rynku pracy.

Realizacja zajęć – z wykorzystaniem ICT, metody projektu, pracy warsztatowej i w grupach, prowadzona nowatorskimi metodami – pozwoliła na rozwój uzdolnień matematycznych. Uzupełnieniem były zajęcia poza klasopracownią: wyjścia oraz wyjazdy edukacyjne (np. Warszawa – Centrum Nauki Kopernik, Poleski Park Narodowy w liczbach – ścieżka dydaktyczna, Janów Lubelski – warsztaty przyrodniczo-matematyczne w Parku Zoom Natury, Roztoczański Park Narodowy – ścieżka dydaktyczna). Pozwalały one uczniom na praktyczne zastosowanie wiedzy matematycznej, odczytywanie informacji, diagramów, wykresów, przeliczanie, skalowanie w różnych sytuacjach związanych z życiem codziennym.

Zajęcia w bloku przyrodniczym (biologia, chemia, fizyka, geografia) pozwoliły uczniom na rozwijanie zainteresowań badawczych, własnych uzdolnień i kreatywności, wykonywanie eksperymentów oraz uzyskiwanie odpowiedzi, dlaczego coś się dzieje. Zakładali proste hodowle, które służyły do obserwacji makroskopowych i mikroskopowych. Zajęcia przygotowywały też do prowadzenia obserwacji

bezpośredniej i pośredniej, świadomego podejmowania badań oraz sprawnego posługiwania się przyrządami: mikroskopem, lupą, kompasem, różnymi mapami i planami, w tym gminy Garbów. Uczniowie pracowali różnymi metodami aktywizującymi, w zespołach zadaniowych oraz indywidualnie, ucząc się dokonywania pomiarów, gromadzenia danych, ich opracowywania i prezentowania (korelacja przedmiotowa z matematyką i informatyką). Zajęcia kształciły umiejętność uczenia się jako sposobu zaspokojenia naturalnej ciekawości świata. Uczniowie, rozwijając swoje zainteresowania, przygotowywali się świadomie do dalszej edukacji. Efektem realizacji cyklu zajęć tego bloku były filmy edukacyjne, plansze, prezentacje, zdjęcia, które zostały zaprezentowane całej społeczności szkolnej na korytarzu i stanowią doskonałą pomoc dydaktyczną do wykorzystania podczas zajęć edukacyjnych w kolejnych latach.

Uzupełnieniem zajęć realizowanych w szkole były wyjazdy studyjne:

- Warszawa: Centrum Nauki Kopernik, zoo, ogrody uniwersyteckie;
- Lublin: Ogród Botaniczny Uniwersytetu Marii Skłodowskiej-Curie;
- Poleski Park Narodowy: ścieżka dydaktyczna;
- Kazimierski Park Krajobrazowy: muzeum przyrodnicze i ścieżka dydaktyczna;
- Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie: stacja meteorologiczna.

Wyjazdy edukacyjne stanowią doskonałe uzupełnienie zajęć szkolnych – pozwalają na kontakt z żywą przyrodą i na wykorzystanie narzędzi cyfrowych w nauczaniu przedmiotów przyrodniczych. Działania w ramach tego bloku miały na celu kształtowanie kompetencji naukowo-technicznych, popularyzację wiedzy wśród uczniów i rozwijanie ich wszechstronnych zainteresowań.

Wszystkie zajęcia ukierunkowane były na zdobywanie i utrwalanie wiedzy poprzez działanie. Uczestnicy mieli możliwość bezpiecznego korzystania ze sprzętu laboratoryjnego, badawczego i przeprowadzania doświadczeń w celu kształtowania naukowej kompetencji kluczowej. Badania, analizy i eksperymenty stanowiły podstawę procesu dydaktycznego. Pobudzały naturalną ciekawość w stosunku do otaczającego nas świata.

W projekcie zaplanowane były także zajęcia skierowane do uczniów najmłodszych, klas 1 i 2, mające za zadanie wyrównywanie deficytów społecznych oraz wychowawczych uczniów, kształtowanie ich kompetencji społecznych i obywatelskich, inicjatywności i przedsiębiorczości, świadomości i ekspresji kulturalnej. Podczas zajęć o charakterze terapeutycznym stosowano metody innowacyjne, takie jak bajkoterapia. Wykorzystywano ćwiczenia i zabawy, które ułatwiały rozpoznawanie emocji i kierowanie nimi; stosowano elementy treningu relaksacyjnego i treningu umiejętności społecznych.

Zajęcia te pozwoliły na:

- kształtowanie umiejętności współpracy w grupie;
- rozwijanie kreatywności i umiejętności przeżywania pozytywnych doświadczeń;
- wzrost umiejętności kontrolowania emocji;
- zapobieganie zagrożeniu niedostosowaniem społecznym;
- trenowanie wytrwałości w działaniach mimo napotykanym trudności;
- kształtowanie poczucia własnej wartości;
- zapewnienie każdemu dziecku możliwości odniesienia sukcesu.

Blok zajęć z zakresu doradztwa zawodowego miał na celu przygotowanie uczniów do planowania swojej kariery, poznania własnych zainteresowań i predyspozycji oraz kształtowanie kompetencji społecznych i obywatelskich, inicjatywności i przedsiębiorczości, świadomości i ekspresji kulturalnej.

Podczas zajęć metodami warsztatowymi uczestnicy:

- pogłębiali umiejętności współpracy w grupie;
- uczyli się kulturalnego zachowania się w różnych sytuacjach, które zapewni im większą swobodę oraz poczucie bezpieczeństwa;
- poznawali sposoby rozwiązywania konfliktów;
- nabierali nawyku taktownego i życzliwego zachowania;
- uczyli się przygotowywania wystąpień publicznych i prezentacji własnej pracy.

Dzięki zajęciom uczniowie mogli wybrać zawód, konfrontując go z własnymi predyspozycjami i ze stanem zdrowia. Mieli możliwość poszukiwania i korzystania z różnych źródeł informacji, a w konsekwencji świadomego podejmowania decyzji zawodowych, życiowych oraz dotyczących podnoszenia kwalifikacji.

Proponowane zajęcia w ramach realizowanego projektu były prowadzone w taki sposób, aby stwarzały uczniom warunki do nabywania umiejętności:

- planowania, organizowania i oceniania własnej nauki, przyjmowania za nią coraz większej odpowiedzialności;
- skutecznego porozumiewania się w różnych sytuacjach, prezentacji własnego punktu widzenia i brania pod uwagę poglądów innych ludzi;
- poprawnego posługiwania się językiem ojczystym, przygotowywania do publicznych wystąpień;
- efektywnego współdziałania w zespole i pracy w grupie, budowania więzi międzyludzkich, podejmowania indywidualnych i grupowych decyzji;

- skutecznego działania uwzględniającego konieczność zachowania obowiązujących norm;
- rozwiązywania problemów w twórczy sposób;
- poszukiwania, porządkowania i wykorzystywania informacji z różnych źródeł oraz efektywnego posługiwania się technologią informacyjną;
- odnoszenia zdobytej wiedzy do praktyki oraz tworzenia potrzebnych doświadczeń i nawyków;
- rozwijania sprawności umysłowych i osobistych zainteresowań.

Podsumowaniem realizacji projektu był Szkolny Festiwal Nauki, podczas którego uczestnicy zajęć projektowych prezentowali młodszym kolegom z klas 1–3 i rodzicom doświadczenia, eksperymenty, portfolio, modele i plakaty edukacyjne.

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

tel. 22 345 37 00, fax 22 345 37 70

email: sekretariat@ore.edu.pl

www.ore.edu.pl

